

Anders Norrback sv

Skriftligt spörsmål om tillgången till kontanttjänster för konsumenter och företag

Till riksdagens talman

Användningen av kontanter har minskat snabbt i vårt land i takt med att digitala betalningar ökat. Allt fler konsumenter betalar sina varor och tjänster med mobilbetalningar och kort. För de flesta är de nya betalningssätten smidiga och säkra att använda, men det finns ändå en stor grupp människor som av olika orsaker fortfarande, och rätt länge ännu, kommer att vara beroende av kontanter i sitt vardagliga liv. Att bankerna stängt bankkontor och andra betjäningstillfällen som tar emot kontanter inverkar negativt på dessa personers möjligheter att sköta sina bankärenden.

Det gäller i synnerhet personer som på grund av åldern eller fysiska funktionsförmågan inte behärskar de nya betalningssätten eller har tillgång till internetuppkopplade apparater. Speciellt den stora gruppen äldre påverkas negativt av utvecklingen, men det finns också en grupp yngre som inte har råd att skaffa sig mobila apparater eller anslutningar och som av olika orsaker hotar att marginaliseras i samhället. Många småföretagare som fortfarande tar emot kontanter har problem de också då bankerna har minskat på antalet betjäningstillfällen som tar emot kontanter. Tillåts utvecklingen att fortgå så försvåras det dagliga livet för hundratusentals medborgare och tusentals småföretagare.

Ytterligare bör vi uppmärksamma kontanternas betydelse i olika typer av krissituationer, vid till exempel längre avbrott i eldistributionen eller havererade datasystem. Även om vi har goda förutsättningar att förhindra sådana systemstörningar är inget system heltäckande. Kontanter är i praktiken det enda fungerande betalningssystemet då det uppstår störningar i betalningssystem.

Bankerna skall naturligtvis vara vinstdrivande företag men de har också ett mycket stort samhällsansvar. När det gäller betjäningen av samhället och sina kunder med kontanter kan bankerna synbarligen inte själva nu fylla det ansvaret utan mer preciserad lagstiftning.

Samhället borde säkerställa en viss lägsta nivå på tillgången till kontanttjänster för konsumenter och företag. Från årets början har Sverige gett bankerna en lagstadgad skyldighet att i betryggande utsträckning tillhandahålla kontanttjänster i hela landet. Myndigheter kan sedan avgöra vad som är skäligt. Om bankerna inte uppfyller sina skyldigheter kan de föreläggas böter. Sveriges lagstiftning är allmänt formulerad, men definitivt ett steg åt rätt håll. Också andra länder för diskussion om bankernas skyldigheter mot kunderna när det gäller kontanttjänster. Bland annat föreslår en brittisk statlig utredning (Financial Times 22.2.2020) att det behövs lagstiftning för att trygga tillgången till kontanter för de som fortfarande använder dem.

Skriftligt spörsmål SS 154/2020 rd

Finland borde också i lag förtydliga bankernas skyldigheter mot kunder och företag när det gäller att tillhandahålla kontanttjänster. Möjligheten att använda kontanter är värdefull, både för vår krisberedskap men också för att livet inte försvåras för de som fortfarande använder kontanter. Bankerna har en central funktion i samhället och eftersom de verkar med en licens från samhället är det rimligt att kräva vissa mottjänster av bankerna.

Med hänvisning till 27 § i riksdagens arbetsordning ställer jag följande spörsmål till den minister som saken gäller:

Vad ämnar regeringen göra för att trygga tillgången till kontanttjänster för konsumenter och företag runtom i landet och

vilken roll har kontanter i regeringens krisberedskap då det gäller störningar i betalningssystemen?

Helsingfors 10.3.2020

Anders Norrback sv